

Βιογραφικό

Βαξεβάνογλου Αλίκη

Ερευνήτρια

Η Αλίκη Βαξεβάνογλου γεννήθηκε στην Αθήνα. Έκανε προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές ιστορίας και ιστορικής κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris 1 της Σορβόνης όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας.

Εργάστηκε ως ερευνήτρια σε πολλά Ερευνητικά Προγράμματα του Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, του Ιονίου Πανεπιστημίου, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Έχει διδάξει Ελληνική και Ευρωπαϊκή Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (τμήμα Κοινωνιολογίας) και σε Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (τμήμα Ιστορίας), της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (τμήμα Κοινωνιολογίας), του Πανεπιστημίου Αθηνών (τμήμα ΦΠΨ τομέας Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) και στο τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές»).

Από το 2000 εργάζεται ως ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών με γνωστικό αντικείμενο την ελληνική και ευρωπαϊκή κοινωνική ιστορία. Παράλληλα, από το 2010 διδάσκει Ευρωπαϊκή Ιστορία σε Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (Τμήματα Ιστορίας και Πληροφορικής).

Το 2011-2017 δίδαξε «Κοινωνική και Οικονομική Ιστορία της Ευρώπης» σε προπτυχιακά μαθήματα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό).

Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά (στα αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά) και έχει γράψει πέντε βιβλία κοινωνικής ιστορίας (στα ελληνικά).

Πρόσφατα Ερευνητικά Προγράμματα

1- Μετανάστευση και παράτυπη μετανάστευση

2- Μετανάστευση ανηλίκων

Υπεύθυνη Αλίκη Βαξεβάνογλου.

Πρόκειται για ερευνητικά προγράμματα που έχουν ολοκληρωθεί. Στόχοι: αφενός μια βάση 1.500 βιογραφικών δεδομένων μεταναστών χωρίς έγγραφα στην Ελλάδα και αφετέρου μια θεωρητική προσέγγιση με ιστορική διάσταση του σύγχρονου φαινομένου της μετανάστευσης. Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών παρουσιάστηκαν και παρουσιάζονται σε μεταπτυχιακά σεμινάρια και διεθνή συνέδρια και μέρος της έρευνας έχει δημοσιευτεί στο *Ελληνική κοινωνία*, αρ.6 και 12, ενώ μια

ακόμα σχετική δημοσίευση είναι το Alikí Vaxevanoglou “Is There Informal Labor? The Concept, the ILO’s Ideology, and Greece as an Example”, στο *Migrant Actors Worldwide: Capitalist Interests, State Regulations, and Left-Wing Strategies*, επιμ. Dirk Hoerder και Lukas Neißl, Brill, Leiden 2024, 102-120.

3- Οι φτωχοί και το κοινωνικό ζήτημα στην Ευρώπη: μια ιστορική προσέγγιση

Υπεύθυνη Αλίκη Βαξεβάνογλου.

Έρευνα βιβλιογραφική που αποσκοπεί να παρουσιάσει στον ιστορικό χρόνο τις εξελίξεις του φαινομένου της φτώχειας και κυρίως τις συμπεριφορές, τα στερεότυπα, την νομοθεσία και τα συστήματα στήριξης, αποκλεισμού ή τιμωρίας. Η έρευνα αυτή παρουσιάζεται στο πλαίσιο μεταπτυχιακών σεμιναρίων του Ιονίου Πανεπιστημίου και του ΕΚΠΑ (Ιταλική Γλώσσα και Φιλολογία). Τμήματα της έρευνας δημοσιεύτηκαν στο *Ελληνική κοινωνία* αρ. 10-11. Η ολοκληρωμένη έρευνα που αφορά τους φτωχούς τον Μεσαίωνα εκδόθηκε ως *Οι φτωχοί και ο κοινωνικός δεσμός στην μεσαιωνική Ευρώπη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021, (σελ. 508), ενώ μια νέα επέκταση της έρευνας με τίτλο «Οι αγροτικές εξεγέρσεις στα τέλη του Μεσαίωνα: νέες πηγές, προσεγγίσεις και ερμηνείες» εκδόθηκε στον συλλογικό τόμο *Κοινωνική διαμαρτυρία, εξέγερση και επανάσταση στα προνεωτερικά Ιταλικά Κράτη (13ος-18ος αι.)* επιμ. Γερ. Παγκράτης, εκδόσεις ΕΚΠΑ, Αθήνα 2024, 39-88.

4- Εργασιακές σχέσεις και εργασιακές δομές στην Ελλάδα (20ος -21ος αιώνας)

Υπεύθυνη Αλίκη Βαξεβάνογλου.

Έρευνα βασισμένη σε Απογραφές, αρχειακό υλικό, συνεντεύξεις, κ.α. που στοχεύει να αναδείξει τις «ιδιόζουσες» εργασιακές δομές της σύγχρονης Ελλάδας, τόσο διαχρονικά όσο και στην διάρκεια της σημερινής συγκυρίας της κρίσης. Η νέα αυτή έρευνα, στενά συνδεδεμένη με τις προηγούμενες, παρουσιάζεται σε μεταπτυχιακά μαθήματα και σε διεθνή συνέδρια. Μια δημοσίευση αυτής της έρευνας είναι το Alikí Vaxevanoglou “Forms of ideological hegemony: The example of “informal labour” and the case of Greece» *The Greek Review of Social Research*, 164, 2025, 57–89. <https://doi.org/10.12681/grsr.40198>

5- Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ): ιστορία και ιδεολογία με επίκεντρο την έννοια της άτυπης εργασίας.

Υπεύθυνη Αλίκη Βαξεβάνογλου.

Η έρευνα βασισμένη στο αρχειακό υλικό της ΔΟΕ – ειδικότερα μετά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο – παρακολουθεί τη διαμόρφωση της έννοιας «άτυπη εργασία», εντός της ΔΟΕ, την ακόλουθη διάδοση σε άλλες διεθνείς οργανώσεις (πχ Παγκόσμια Τράπεζα) αλλά και στον επιστημονικό κόσμο παγκοσμίως. Η έρευνα αυτή παρουσιάζεται σε διεθνή συνέδρια και μια πρώτη δημοσίευσή της έγινε στο Alikí Vaxevanoglou “Is There Informal Labor? The Concept, the ILO’s Ideology, and Greece as an Example” κεφάλαιο στο *Migrant Actors Worldwide: Capitalist Interests*,

State Regulations, and Left-Wing Strategies, επιμ. Dirk Hoerder και Lukas Neißl, Brill, Leiden 2024, 102-120.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Τα πιο πρόσφατα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν την κοινωνική ιστορία και ειδικότερα το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα, τις μεταλλάξεις της εργασίας και της φτώχειας στον ιστορικό χρόνο, τις στρατηγικές επιβίωσης των φτωχών, τα φαινόμενα μετακίνησης και μετανάστευσης για εργασία (ειδικότερα «παράτυπης μετανάστευσης») στην Ελλάδα και την Ευρώπη, την οικογένεια, την απλή εμπορευματική παραγωγή, την επονομαζόμενη «παράτυπη οικονομία» (informal) και απασχόληση. Παράλληλα διερευνάται η ιστορία και η ιδεολογική ηγεμονία στα ζητήματα της εργασίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, με επίκεντρο την έννοια της επονομαζόμενης άτυπης εργασίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

A- ΒΙΒΛΙΑ

Αλίκη Βαξεβάνογλου, *Οι Έλληνες κεφαλαιούχοι 1900-1940. Κοινωνική και οικονομική προσέγγιση*, (Πρόλογος Σπ. Ι. Ασδραχά), εκδ. Θεμέλιο- Ιστορική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1994, 327 σελ.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, *Η κοινωνική υποδοχή της καινοτομίας. Το παράδειγμα του εξηλεκτρισμού στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, εκδ. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών/ Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών/, Αθήνα 1996, 182 σελ.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, *Έλληνες Τσιγγάνοι: περιθωριακοί και οικογενειάρχες*, (Πρόλογος Αθ. Ε. Γκότοβου), εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2001, 184 σελ.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, *Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων. Από την ίδρυση στην καθιέρωση, χρηματοδότηση έκδοσης* Εθνικό ίδρυμα Ερευνών/ Σιβιτανίδειος Σχολή/ εκδ. οίκος Μελάι, Αθήνα 2005, 300 σελ.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, *Οι φτωχοί και ο κοινωνικός δεσμός στην μεσαιωνική Ευρώπη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021, σελ. 508.
<https://www.cup.gr/book/oi-ftochoi-kai-o-koinonikos-desmos-ston-dytiko-mesaiona/>

Το βιβλίο αυτό συμπεριλήφθηκε στη βραχεία λίστα (Κατηγορία δοκιμίου) της αρμόδιας Επιτροπής για τα κρατικά βραβεία 2022 του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ανακοίνωση 15-12-2022). Βλέπε [Βραχείες Λίστες Κρατικών Λογοτεχνικών Βραβείων, Βραβείων Λογοτεχνικής Μετάφρασης και Βραβείων Παιδικού Βιβλίου 2022 \(culture.gov.gr\)](#)

B. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

Alice Vaxevanoglou, «Les relations entre Patrons et Travailleurs vues du côté du patronat», *L'entreprise en Grèce et en Europe, XIème-XXème siècles*, (Διεθνές Συνέδριο), εκδ. Association Interdisciplinaire Franco- hellénique, Αθήνα 1992, 159-168.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Για το ζήτημα της καινοτομίας: ιστορική προσέγγιση», στο *Κοινωνιολογική προσέγγιση της ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος της υπαίθρου* επιμ. Λ. Λουλούδης – Ν. Μπεόπουλος), εκδ. Στοχαστής- Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 1999, 115-125.

Aliki Vaxevanoglou «Is There Informal Labor? The Concept, the ILO's Ideology, and Greece as an Example» στο *Migrant Actors Worldwide: Capitalist Interests, State Regulations, and Left-Wing Strategies*, επιμ. Dirk Hoerder και Lukas Neißl, Brill Leiden 2024, 102-120.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Οι αγροτικές εξεγέρσεις στα τέλη του Μεσαίωνα: νέες πηγές, προσεγγίσεις και ερμηνείες» στο *Κοινωνική διαμαρτυρία, εξέγερση και επανάσταση στα προνεωτερικά Ιταλικά Κράτη (13ος-18ος αι.)* επιμ. Γερ. Παγκράτης, εκδόσεις ΕΚΠΑ, Αθήνα 2024, 39-88.

Γ- ΑΛΛΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (ενδεικτικά)

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Τα Πρακτικά του Συμποσίου για την ιστορικότητα της παιδικής ηλικίας και της νεότητας: πέρα από τον καθρέφτη» (βιβλιοκρισία), *Τα Ιστορικά*, τχ. 6, Δεκέμβρης 1986, 487-493.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Άνθρωποι των επιχειρήσεων και Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα στις αρχές του 20ου αι.», *Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία και Παιδεία* (Διεθνές Συνέδριο), Αθήνα 1989, τ. Α', 235-243.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Εργοδότες και εργαζόμενοι στις αρχές του 20ου αιώνα: από την μεριά των εργοδοτών», *Τα Ιστορικά*, τχ.14-15, Ιούνιος-Δεκέμβριος 1991, 99-112 .

Alice Vaxevanoglou, «Les capitalistes Grecs au début du XXe siècle: comédiens et martyrs», *Histoire et Mesure*, C.N.R.S, τεύχος αρ X, Παρίσι, 1995, 65-88.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Η τσιγγάνικη οικογένεια», *Ελληνική Κοινωνία*, 5, Αθήνα 2001, 29- 66

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Οι Έλληνες Τσιγγάνοι, ένας καθρέφτης του παρελθόντος», στο *Αγροτική Κοινωνία Λαϊκός Πολιτισμός* (Διεθνές Συνέδριο) Αθήνα 2006.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Η μετανάστευση σήμερα: ένας καθρέφτης του σύγχρονου κόσμου», *Ελληνική κοινωνία*, 6, Αθήνα 2007, 51-70.

Aliki Vaxevanoglou,

«Education in Greece: Appearance and Structure», *Etudes Balkaniques*, XLVI no 1-2, 2010, Βουλγαρική Ακαδημία Επιστημών, Σόφια, 30-59.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Φτωχοί, άποροι και δεινοπαθόντες στον Δυτικό Μεσαίωνα», *Ελληνική Κοινωνία*, 10-11, Αθήνα 2018, 369-452.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Οι φτωχοί και τα Επαιτικά τάγματα στον Δυτικό Μεσαίωνα», *Ελληνική Κοινωνία*, 10-11, Αθήνα 2018, 452-490.

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Αόρατοι εργαζόμενοι: οι μετανάστες, η παραοικονομία και οι μεταμορφώσεις της», *Ελληνική κοινωνία*, 12, Αθήνα 2022, 251-298

Αλίκη Βαξεβάνογλου, «Εξεγέρσεις και αντιστάσεις χωρικών: νέες ερμηνείες από τη μεσαιωνική ιστοριογραφία της Δυτικής Ευρώπης», *Τα Ιστορικά*, Οκτ. 2023, τχ. 77(40), 95-128.

Aliki Vaxevanoglou, «Forms of ideological hegemony: The example of “informal labour” and the case of Greece» *The Greek Review of Social Research*, 164, 2025, 57–89. <https://doi.org/10.12681/grsr.40198>

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (στα αγγλικά και γαλλικά)

1- Τρίτο Διεθνές Συνέδριο Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας: *Ιστορία της εργασίας: παραγωγή, αγορές, σχέσεις, πολιτικές (τέλος Μεσαίωνα-αρχές 21ου αι.)*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 24-27 Μαΐου 2017.

Τίτλος ανακοίνωσης: “On the Margins of the Current Labor Market: Undocumented Migrants”.

2- Διεθνές Συνέδριο «Σύνορα και Τεχνολογία» (8th Tensions of Europe Conference: Borders and Technology), Πανεπιστήμιο Αθηνών 7-10 Σεπτεμβρίου 2017.

Τίτλος ανακοίνωσης: “The Social Reception of Innovation in Interwar Greece: the technology of electricity”.

3- Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Ιστορία της Εργασίας, Πανεπιστήμια Ναντέρ και Σορβόνης, Παρίσι, 2 - 4 Νοεμβρίου 2017

Τίτλος ανακοίνωσης: “The Work Strategies of the Poor and the Diverse Ways of their Remuneration (Greece, 1900-1970)”

4- Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Εκτός τόπου περιπλάνηση και εγκατάσταση» (Out of Place Vagrancy and Settlement) Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών (Institute of Historical Research) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (University of London - Senate House), 5- 7 Δεκεμβρίου 2017.

Τίτλος ανακοίνωσης: “Current Aspects of Vagrancy: Undocumented Migrants in 21st Century Greece”.

5- Δωδέκατο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Κοινωνικής Ιστορίας, Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας Queen's University του Μπέλφαστ, 4 -7 Απριλίου 2018.

Τίτλος ανακοίνωσης: “Work and “Underground” Economy in Greece: a Family Affair”.

6- Σεμινάρια στην Ιταλική Εταιρεία Ιστορίας της Εργασίας (Società Italiana di Storia del Lavoro) με θέμα *Συνύπαρξη και αλληλεπίδραση μεταξύ ελεύθερης και ανελεύθερης εργασίας. Η προοπτική των εργαζομένων. (Co-existence and interaction between free and unfree labour: The workers’ perspective)*, Πανεπιστήμιο του Τορίνο, 20 - 22 Σεπτεμβρίου 2018.

Τίτλος ανακοίνωσης: “Social Relations, Family, and Labour in 20th Century Greece”.

7- «Κοινωνική δικαιοσύνη και αξιοπρεπή εργασία. Τα 100 χρόνια της δράσης της Διεθνούς Οργάνωσης της Εργασίας» 26- 28 Ιουνίου 2019, Παρίσι.

Τίτλος ανακοίνωσης: "Les vicissitudes de la notion d'économie informelle et l'Organisation internationale du travail"

8- Τρίτο Διεθνές Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Ιστορία της Εργασίας, Άμστερνταμ, 19-21 Σεπτεμβρίου 2019.

Τίτλος ανακοίνωσης: “Simple commodity production and the diverse ways of labour remuneration”.

Συμμετοχή στην στρογγυλή τράπεζα «Όταν η αναπαραγωγική-επιβιωτική εργασία αναμειγνύεται με την ανελεύθερη εργασία: οι «άλλοι» της ελεύθερης εργασίας». Τίτλος ανακοίνωσης: “Time, Money, Labour, and Family: the Simple Commodity Production System”.

9- «Μετανάστευση παγκοσμίως: Αριστερές στρατηγικές, μετανάστες και καπιταλιστικά συμφέροντα από το δέκατο έκτο αιώνα έως σήμερα» - 56ο Συνέδριο της International Conference of Labour and Social History (ITH), Λιντς, Αυστρία, 23-25 Σεπτεμβρίου 2021.

Τίτλος ανακοίνωσης “‘Informal’ Labour Market in Greece: the Old, the New, and Migrants”.

10- Εισαγωγική ομιλία στο Επιστημονικό συνέδριο: Κοινωνική διαμαρτυρία, εξέγερση και επανάσταση στα προνεωτερικά Ιταλικά Κράτη (13ο- 18ο αιώνας) - Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Σεμινάριο Ιταλικής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας, Αθήνα 29-30 Νοεμβρίου 2021

Τίτλος ομιλίας: Εξεγέρσεις και αντιστάσεις χωρικών: νέες ερμηνείες από τη μεσαιωνική ιστοριογραφία

11- Συμμετοχή στο Διεθνές Συνέδριο στο Πανεπιστήμιο της Βέρνης (Ελβετία) με θέμα «Ανασφάλεια στην εποχή της τυποποίησης της εργασίας: η άτυπη εργασία στην Ευρώπη, περίπου 1870-1970», στις 31 Αυγούστου-2 Σεπτεμβρίου 2023. Τίτλος της

ανακοίνωσης: «Κοινωνικές σχέσεις, οικογένεια και άτυπη εργασία στην Ελλάδα του 20ού αιώνα».

12- Συμμετοχή στο Διεθνές Δίκτυο για την Γνώση και τη Συγκριτική Κοινωνικοοικονομική Ανάλυση της Ατυπίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Λατινική Αμερική – Συνέδριο Κατανόηση της ατυπίας μέσω δεδομένων: Εμπειρικές προσεγγίσεις, έρευνες και νέα στοιχεία 29-30 Ιουνίου 2026 Πανεπιστήμιο του Σαλέρνο, Ιταλία

Τίτλος ομιλίας: Η άτυπη οικονομία σε μετάβαση: η αδήλωτη εργασία και η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Οικονομικής Ιστορίας, της Ιταλικής εταιρίας ιστορίας της εργασίας (La Società Italiana di Storia del Lavoro – SISLav), του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την ιστορία της εργασίας (European Labour History Network-ELHN) και του Παγκόσμιου Δικτύου για την ιστορία της εργασίας (Global Labour History Network - GLHN). Είναι επίσης μέλος των ομάδων εργασίας του ELHN «Αμοιβή και διαπραγμάτευση» και «Ελεύθερη και ανελεύθερη εργασία